

**МІЖНАРОДНИЙ
СИМПОЗИУМ
"ТАРАС ШЕВЧЕНКО -
АПОСТОЛ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДУ"
У МІСТІ САТУ МАРЕ
(РУМУНІЯ)**

У стотисячному повітовому румунському місті Сату Марє, в якому проживає невелика, але потужна своїм духом і діяльна українська громада чисельністю близько 500 осіб, цьогогоріч 25- 27 травня відбувся Міжнародний симпозиум "Тарас Шевченко - апостол українського народу". Симпозиум зніціювала й організувала Сатумарівська філія Союзу українців Румунії (голова - Михайло Мачока, який водночас є заступником голови Союзу українців Румунії) у співпраці з Інститутом Івана Франка НАН України (м. Львів), директор якого Євген Нахлік забезпечив участь українських доповідачів.

Захід проведено у Повітовому Музеї історії Сату Марє за прихильного ставлення і сприяння румунських урядовців. Відкрив конференційну частину симпозиуму голова (префект) повіту Сату Марє Євген Аврам. З вітальним словом до доповідачів звернувся консул Генерального Консульства України в м. Сучава Василь Неровний. Також виступив депутат Парламенту Румунії Ердей Іштван, який передав вітання і вибачення за відсутність від імені голови Сатумарської повітової ради Арпада Чехі та мера Юлія Ільєша. Голова секретаріату Товариства зв'язків українців за межами України "Україна - світ" Алла Кендзера оголосила про нагородження за вагомий особистий внесок у розвиток співпраці закордонних українців з Україною, за єднання українських сил у світі голови Союзу українців Румунії Штефана Бучути та голови повітового філіалу СУР Михайла Мачоки, а також генерального

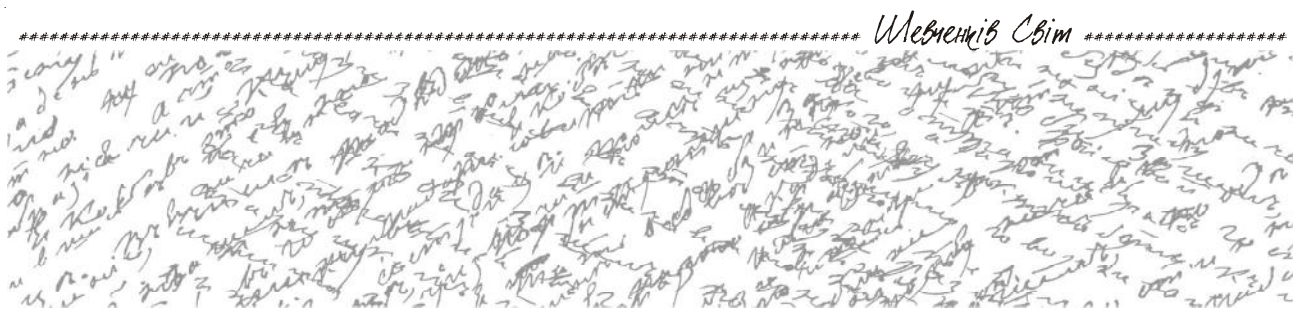

секретаря СУР Люби-Ірини Горват. Вітаючи українсько-румунське культурне зближення, до учасників симпозіуму звернувся генеральний директор Повітового музею Сату Марє Лів'ю Марта.

Під час заходів із вшанування пам'яті Т. Шевченка також були присутні такі почесні гості, як інспектор з питань українських меншин при Міністерстві освіти Румунії Елвіра Кодреа, заступник голови Союзу українців Румунії, голова Марамурешської філії СУР Мирослав Петрецький.

На симпозіумі з науковими доповідями виступили 13 учасників із Києва, Кіровограда та Львова. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України представляв старший науковий співробітник відділу шевченкознавства Володимир Мовчанюк з доповіддю "Екзистенційні мотиви поетичного циклу Шевченка "В казематі"", у якій зосередився на аналізі одного циклу як художньої цілісності та проблемі філософського осмислення трагізму людської екзистенції. Теоретико-конструктивний характер мала доповідь професора кафедри української філології Київського національного лінгвістичного університету Тетяни Мейзерської "Типологія імагінативного мислення Тараса Шевченка", у якій на основі Шевченкової поезії було запропоновано оригінальну типологію імагінативного мислення (онірична образність, реконструктивна уява, уява конструктивна та автопроphetичний тип образності). По-новому осмислював і систематизував націєтворчі чинники у поезії Шевченка завідувач кафедри української літератури Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка Григорій Клочек (тема доповіді: "Національна ідея як домінанта творчості Шевченка"). Кафедру історії української літератури і шевченкознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка представляли молоді шевченкознавці Анна Гудима та Анна Шкрабалюк. У доповіді Анни Гудими "Сенсовий метатекст ліро-епічних поем Тараса Шевченка" виокремлено основні смислові домінанти творів поета з провідною морально-етичною проблематикою. У доповіді Анни Шкрабалюк "Феномен свободи у творчості Тараса Шевченка" індивідуальність митця була сконструйована крізь призму таких типів свободи, як фізична, соціальна та національна (різновиди зовнішньої свободи) і моральна та духовна (різновиди внутрішньої свободи).

Релігійні образи та мотиви як предмет дослідження домінували у доповідях науковців з Інституту Івана Франка НАН України. Його директор Євген Нахлік у доповіді "Марія (Діва Марія, Богородиця, Мати Божа) у творчості Тараса Шевченка" розглянув образ Марії у трьох аспектах: релігійно-символічному, історичному та антропологічно-психологічному. Старша наукова співробітниця Оксана Нахлік перечитувала "Кобзар" як Євангеліє, відповідне до потреб не лише свого, а й нашого часу, вбачаючи у Шевченкові з його турботою про просту людину щонайвиразнішого послідовника Ісуса Христа (назва доповіді: "Добра Новина від Тараса Шевченка: слово на сторожі убогих та упосліджених"). Порівняльно-типологічний аналіз поетикальних особливостей, закорінених у біблійних псалмах циклів Т. Шевченка та І. Франка, здійснила вчений секретар Мар'яна Барабаш (назва доповіді: "Жанрово-композиційні та ейдологічні особливості поетичних циклів "Давидові псалми" Тараса Шевченка і "На старі теми" Івана Франка").

Старший науковий співробітник Інституту Івана Франка НАН України Іван Лучук у доповіді "Тарас Шевченко в дискурсі поезієзнавства" аргументовано і фахово доводив, що Шевченкова версифікація витворила парадигму для дальшого розвитку українського віршування.

Творчість Шевченка у літературознавчому дискурсі стала предметом дослідження у доповідях завідувача відділу франкознавства Інституту Івана Франка НАН України Миколи Легкого ("Постать Тараса Шевченка в історико-літературних працях Івана Франка") та доцента кафедри української літератури імені академіка Михайла Возняка Львівського національного університету імені Івана Франка Володимира Микитюка "Шевченкознавчі студії в Галичині другої половини XIX ст.". У першій з них доведено, що творчість Шевченка як оригінального поета була еталоном формування художньо-естетичних вартостей в літературознавчому доробку І. Франка. Зосередивши увагу на діяльності Омеляна Огоновського як одного з зачинателів галицького шевченкознавства, В. Микитюк висвітлював компроміс між двома школами того часу: класичною (філологічною, формально-естетичною) та історичною, яку репрезентували Франко і Драгоманов.

Завідувач кафедри української фольклористики імені Філарета Колесси Львівського національного університету імені Івана Франка Василь Івашків у доповіді "Драматургія у творчій спадщині Тараса Шевченка" докладно зупинився на аналізі драми "Назар Стодоля", висвітливши нез'ясовані питання щодо її сценічної історії, обставин написання й публікації, відзначивши особливості її жанрової природи та навівши цікаві компаративні спостереження (зокрема, з "Наталкою Полтавкою" І. Котляревського).

Завідувач кафедри української філології та культурології Академії адвокатури України Тетяна Конончук у доповіді "Шевченківська тема в повісті "Каміння під косою" Ольги Мак та романі "Прибутні люди" Василя Захарченка" порушила проблему спадкоємності шевченківських тем та мотивів в українській реалістичній прозі про Голодомор.

З румунського боку з науковими пізнавально-інформативними доповідями виступили: перший заступник голови Союзу українців Румунії, головний редактор часопису "Кур'єрул українців" у Бухаресті проф. Іван Робчук (тема: "Тарас Шевченко - творець української літературної мови") та головний редактор літературного журналу "Наш голос" Ірина Мойсей (тема: "Тарас Шевченко на сторінках літературного журналу "Наш голос"). Порівняльно-типологічний характер мали доповіді голови Сатумарської місцевої організації Демократичного союзу словаків та чехів Румунії Паула Данку "Тарас Шевченко і його європейські сучасники", директора Сатумарської повітової Дирекції культури, культур та національної спадщини Джеордже Вултуреску "Тарас Шевченко та Михайл Емінеску: два письменники, дві долі, творці української та румунської мов", наукового співробітника Повітового музею у Сату Марє Шандора Керешкені "Пашоптистські ідеї у творчості Тараса Шевченка та Шандора Петефі". Особливо привернула увагу спроба узагальнення та систематизації кіноматеріалів про Шевченка у доповіді "Постать Тараса Григоровича Шевченка в українському кіно", яку виголосив заступник голови Бухарестської повітової філії Союзу українців

Румунії, голова Культурно-християнського товариства ім. Тараса Шевченка Михайло Трайста.

Серед румунських доповідачів був також адвокат із Сату Маре Васіле Моїш (автор сучасного державного герба Румунії), який по-новому осмислював роль кириломефодіївців у формуванні творчого генія Шевченка (назва доповіді: "Вплив Кирило-Мефодіївського товариства на творчість Тараса Шевченка").

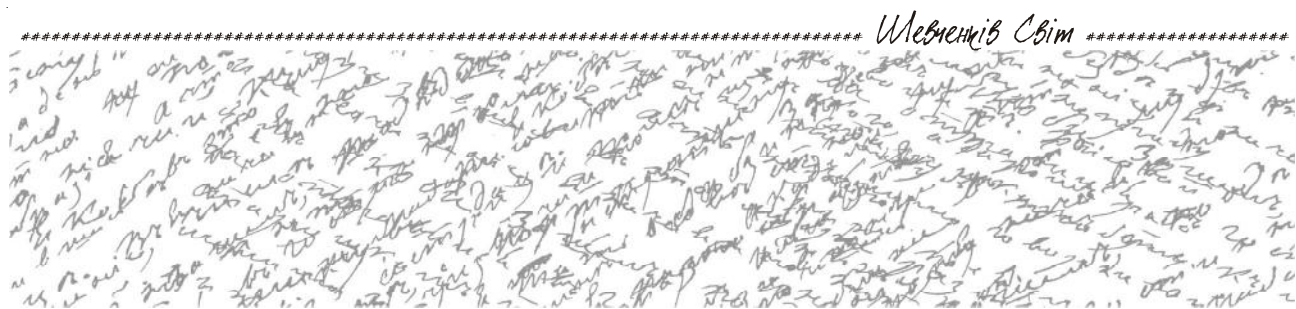
Модерував роботу симозіуму українець родом з Румунії, член-кореспондент Лісівничої академії наук України, заступник директора Інституту екологічної економіки Національного лісотехнічного університету України Іван Дубович. Українсько-румунське наукове порозуміння стало можливим завдяки зусиллям перекладачів Сергія Гакмана (м. Чернівці, Україна) та Івана Кідещука (повіт Сучава, Румунія).

У рамках симозіуму відбулася з румунського боку презентація двомовного видання "Кобзаря" Т. Шевченка (переклад румунською мовою Йона Комзея та Івана Кідещука), а з українського - презентація найновіших і найзнаковіших шевченкознавчих видань, зокрема від кафедри історії української літератури і шевченкознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, від Наукового товариства імені Шевченка, видання якого передав до фондів Союзу українців Румунії Василь Івашків. На ширшу увагу української діаспори в Румунії була розрахована презентація видань Інституту Івана Франка НАН України, створеного 2011 року на базі Львівського відділення Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Директор цієї установи Євген Нахлік представив загалу і подарував для фондів Союзу українців Румунії низку індивідуальних та колективних монографій із франкознавства, шевченкознавства, кулішезнавства тощо. Васіле Моїш привітав науковців новоствореного Інституту Івана Франка з вагомим доробком.

Учасники Міжнародного шевченкознавчого симозіуму з цікавістю переглянули продемонстровані їм два документальні фільми ("Тарас" і "Кубанські козаки") режисера, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка Валентина Сперкача, який приїхав на симозіум як делегат Товариства зв'язків українців за межами України "Україна - світ" у супроводі голови секретаріату цього Товариства Алли Кендзери. За своє життя режисер-документаліст зняв близько 20 фільмів, серед яких найвідоміші: "Земля моїх предків" (1982), "Тарас" (1989), "Христос воскрес" (1991) та ін. Фільм "Тарас" знято за сценарієм Івана Дзюби та Павла Мовчана. Особливістю цього фільму є те, що в ньому відсутній дикторський текст, відтак глядач має можливість чути лише самого Шевченка (авторський текст читають Богдан Ступка та Сергій Бондарчук). В основі фільму лежить процес творення Шевченком-художником однієї його картини (автопортрет із зображенням молодого поета зі свічкою), яку він намалював у молодості, а потім загубив і намагався згодом відтворити вже у зрілому віці.

Наукову програму симозіуму завершив 27 травня урочистий культурний захід біля погруддя Тараса Шевченка, в якому взяли участь представники Сатумарської влади: голова (префект) повіту Сату Маре Євген Аврам, заступник голови повітової ради Адріан Штеф і мер Юліу Ільєш. Євген Аврам виступив з вітальним словом, прочитавши румунською мовою вірш Шевченка "Рева та стогне Дніпр широкий...", після чого зголосилися до виступу консул Василь Неровний та гості

***** Шевченків Світ *****

з України - проф. Євген Нахлік, проф. Григорій Клочек (котрий прочитав Шевченків вірш "Молитва"), а також Іван Дубович і почесний член СУР Васіле Моїш. Українці з Румунії продемонстрували свою глибоку повагу та любов до Шевченкового слова. Надзвичайно зворушливими були моменти, коли устами учениці Ліцею "Тарас Шевченко", що знаходиться в місті Сіґету Мармаціей (Sighetu Marmatiei) Марамурешського повіту, Беатрисі Попович прозвучав уривок з поеми "Марія" ("...Як розпинать його вели"), а також відомі пісні на Шевченкові слова, що їх мистецьки виконав хор "Ронянські голоси" із села Вишня Рона (Rona de Sus) Марамурешського повіту (керівник і диригент - Джета Петрецька).

Цей науково-культурний захід став добрим прикладом взаємного культурного збагачення, передусім можливістю оцінити в сучасних умовах завжди живі й відкриті для духовного зору українця Шевченкові слова.

А через кілька днів після завершення симпозіуму надійшла така приємна звістка: правління Всеукраїнського Фонду Тараса Шевченка на своєму засіданні 6 червня 2012 р. в Києві одностайно прийняло рішення про присудження премії Фонду Тараса Шевченка "В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля" за 2012 рік Михайлові Мачоці за багатолітню подвижницьку діяльність на терені української культури, активну працю в організації українського культурно-просвітницького та громадського життя в Румунії. Варто зазначити, що з ініціативи та за активної участі Михайла Мачоки повітова і міська ради Сату Марє виділили кошти для встановлення погруддя Тараса Шевченка в цьому місті, з нагоди чого пан Мачока опублікував книжку "Відкриття погруддя Тараса Шевченка в Сату Марє" (2009). Михайло Мачока брав активну участь і у встановленні погруддя Тараса Шевченка в іншому румунському місті - Тулча, був ініціатором відкриття навчання українською мовою в селі Мікула (повіт Сату Марє), а також організатором багатьох заходів, присвячених пам'яті Тараса Шевченка, Голодомору, Національному Дню України і Дню Конституції України, численних симпозіумів, міжетнічних культурних заходів тощо.

*Мар'яна Барабаш,
вчений секретар Інституту Івана Франка НАН України
(м. Львів)*

